

2. Поліпшення стану охорони праці на підприємствах може бути досягнуто шляхом переходу від окремих розрізнених заходів до системи планомірного цілеспрямованого управління цією діяльністю з чітким визначенням для кожного структурного підрозділу підприємства переліку та змісту завдань і функцій управління.

Завдання роботи з охорони праці зумовлені всією виробничою діяльністю підрозділів підприємства і спрямовані на виконання вимог державної політики з охорони праці.

Таким чином, питання з охорони праці є одним з найважливіших на сучасному етапі життя нашого суспільства, у період коли роботодавці ставлять для себе основним завданням як найшвидше й з мінімальним вкладенням засобів отримати найбільший прибуток, мало уваги приділяється, а часом і взагалі ігноруються вимоги безпеки праці. Правильний підхід до організації охорони праці на підприємстві, грамотне використання різних нематеріальних способів стимулювання працівників дають останнім необхідне почуття надійності, стабільності й зацікавленості керівництва у своїх співробітниках. Таким чином, завдяки налагодженій охороні праці знижується також плинність кадрів, що в свою чергу благотворно впливає на стабільність усього підприємства.

Література:

1. Гогіташвілі Г.Г. Управління охороною праці на підприємстві. – Л.: Львів, політехн. ін-т, 1991. – 38 с.
2. Москальова В.М. Основи охорони праці: Підручник. – Київ: ВД «Професіонал», 2005. – 672 с.
3. Основи охорони праці: Підручник / М.П. Купчик, М.П. Гандзюк, І.Ф. Степанець та ін. – К.: Основа, 2000. – 416 с.

Науковий керівник: к.політ.н, доцент *Гірман А.П.*, Дніпропетровська державна фінансова академія.

ІНВЕСТИЦІЙНІ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЙНІ ВИТРАТИ ПРОЕКТУ

Пундяк Н.Б.

Державний ВНЗ «Національний гірничий університет»

Основне завдання оцінювання інвестиційного проекту – як можна більш об'єктивно визначити доходи та витрати на проект. Натепер процес формування інвестиційних витрат є «чорним ящиком» у системі оцінювання інвестиційних проектів: інвестиційні витрати розглядаються як задана зовні сума витрат. Як вона формується, які статті витрат включає залишається поза межами наявної системи оцінювання інвестиційних проектів. Але вважаємо, що сума інвестиційних витрат є визначальною під час оцінювання проекту, від неї залежить можливість прийняття до реалізації реального інвестиційного проекту та його ефективність[1].

Експлуатаційні витрати – витрати виробництва, пов'язані з підтриманням у працездатному стані використовуваних систем, машин та устаткування [2].

Структура експлуатаційних витрат:

1. Витрати на заробітну плату – враховують витрати на оплату праці виробничого персоналу і тих працівників, які зайняті в експлуатаційній діяльності.

2. Відрахування на соціальні заходи – визначені обов'язкові відрахування на державне соціальне страхування, пенсійний фонд, державний фонд зайнятості, на медичне страхування.

3. Витрати на матеріали – враховують вартість матеріалів, які будуть використовуватись в процесі виробництва на утримання та ремонт рухомого складу, постійних пристроїв, обладнання, будівель, споруд, вартість запасних частин, спеціальний одяг, малоцінні і швидкопсувні предмети та інше.

4. Витрати на паливо – визначають вартість придбаного палива всіх видів транспорту, опалення їх і будівель та на інші технологічні цілі.

5. Витрати на електроенергію враховують вартість придбаної електричної енергії на освітлення, опалення, інші виробничі цілі.

6. Амортизація – витрати на повне відновлення основних фондів виходячи з їх балансової вартості і встановлених норм відрахувань.

7. Інші витрати – це витрати у спеціальні позабюджетні фонди, на обов'язкове страхування майна, платежі по кредитах, плата стороннім підприємствам за пожежну і сторожову охорону, оплата послуг зв'язку, обчислювальних центрів, створення резерву та інші витрати.

Всі експлуатаційні витрати розраховуються за статтями. Кожній статті присвоюється номер і відповідний вимірник у відповідності з яким визначають витрати.

Загальна сума інвестиційних витрат на здійснення проекту включає:

– витрати на формування основного капіталу містять початкові та поточні інвестиції. Вони оцінюються за допомогою складання кошторисів витрат (локальних, об'єктних та зведених кошторисних розрахунків вартості будівництва);

– витрати на формування обыгового капіталу;

– виробничі витрати.

Усі інвестиційні потреби підприємства можна підрозділити на три групи:

– прямі інвестиції – безпосередньо необхідні для реалізації інвестиційного проекту (інвестиції в основні засоби (матеріальні і нематеріальні активи) і оборотні кошти);

– супутні інвестиції – вкладення в об'єкти, безпосередньо технологічно не пов'язані із забезпеченням нормальної експлуатації (під'їзні шляхи, лінії електропередачі, каналізація тощо), і вкладення невиробничого характеру, наприклад, інвестиції в охорону навколишнього середовища, соціальну інфраструктуру;

– інвестування виконання науково-дослідницьких робіт.

Інвестиційні витрати складаються із:

- початкових (первинних) інвестиції – передбачені кошторисом та здійснені до початку операційної діяльності за проектом;
- передвиробничих витрат;
- післявиробничих витрат – витрати на ліквідацію та демонтаж, рекультивацію.

До складу початкових інвестицій належать:

- витрати на передінвестиційні дослідження, проведення дослідницьких та конструкторських робіт, на розробку проектних матеріалів і ТЕО, на робоче проектування і прив'язку проекту;

- витрати на придбання й оренду земельних ділянок, включаючи вартість підготовки до освоєння;

- витрати на придбання або будівництво будинків, будівель, споруд і передавальних пристроїв;

- витрати на придбання і доставку машин, устаткування, інструмента й інвентарю, у тому числі імпортованих;

- витрати на приймально-здавальні випробування:

- витрати на пусконаладжувальні роботи, комплексне освоєння проектних потужностей і досягнення проектних техніко-економічних показників;

- витрати на придбання патентів, ліцензій, ноу-хау, технологій та інших амортизаційних нематеріальних активів;

- витрати на підготовку кадрів для об'єктів, що вводяться в дію;

- одноразові виплати, зокрема гарантуючим і страховим організаціям;

- витрати на створення оборотного капіталу, необхідного для початку операційної діяльності (створення виробничих запасів, передоплата сировини, матеріалів і комплектуючих виробів, які мають бути поставлені на початку операційної діяльності);

- податкові платежі (земельний, комунальний та інші), здійснені до початку операційної діяльності;

- оплата відсотків за інвестиційний кредит, призначений для реалізації проекту, а також оплата інших банківських послуг, пов'язаних з одержанням цього кредиту, зроблена до початку операційної діяльності.

Передвиробничі витрати включають:

- витрати, які виникають при створенні і реєстрації фірми (оплата юридичних послуг із складання статутних документів, витрати на реєстрацію фірми й оформлення прав власності на земельну ділянку, емісію цінних паперів тощо);

- витрати на передвиробничі маркетингові дослідження і створення збутової мережі;

- витрати на підготовчі дослідження (НДДКР, розробка проектних матеріалів, оплата окремих консультаційних послуг), не враховані в кошторисній вартості об'єкта;

- витрати, пов'язані з діяльністю персоналу в період підготовки виробництва (оплата праці, витрати на відрядження, утримання приміщень,

автомобілів, комп'ютерів та іншого устаткування), не враховані в кошторисній вартості об'єкта.

До поточних інвестицій відносять вкладення, що здійснюються після введення підприємства в експлуатацію:

– витрати на придбання основних засобів з метою розширення та модернізації виробництва, передбачених проектом, заміною їх у зв'язку зі зношенням;

– витрати на придбання нематеріальних активів, необхідних для продовження, розширення або зміни характеру операційної діяльності;

– викуп основних засобів у лізингодавця після закінчення терміну договору лізингу;

– приріст поточних активів в процесі операційної діяльності (дані інвестиції можуть бути як позитивні, так і від'ємні, оскільки при реалізації проекту може відбуватися як зростання, так і зменшення оборотного капіталу).

Планування потреби в поточних активах здійснюється в розрізі окремих їх елементів шляхом нормування. При цьому слід враховувати, що потреба в них зростає в міру виходу проекту на повну потужність, відповідно, необхідно здійснювати оцінку витрат окремо для періоду пусконаладжувальних робіт, освоєння проектних потужностей та виходу виробництва на повну потужність. Це ж стосується і витрат на виготовлення та реалізацію продукції [3].

Література:

1. Скоробогатова Н.Є. Модель визначення інвестиційних витрат [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [проектуhttp://economy.kpi.ua/files/files/31_kpi_2009.pdf](http://economy.kpi.ua/files/files/31_kpi_2009.pdf).
2. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т. 1. / Редкол.: С.В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К.: Видавничий центр «Академія», 2000. – 864 с.
3. Інвестиційний аналіз: Навч. посібник [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://imanbooks.com/book_284_page_25.

УДОСКОНАЛЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВИРОБНИЧОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ПІДПРИЄМСТВА

*Савченко І.І.,
Мельников А.М.*

Державний ВНЗ «Національний гірничий університет»

В умовах інституційних перетворень в економіці України проблема удосконалення функціонування виробничої інфраструктури підприємств є однією із пріоритетних.

Враховуючи провідну роль виробничої інфраструктури по відношенню до виробництва, необхідність стратегічного розвитку даної сфери повинна розглядатися як одна з найважливіших умов переходу української економіки від етапу становлення до нормального інвестиційного росту. Крім того, виробнича інфраструктура в сучасних умовах орієнтована не тільки на створення об'єктивних матеріальних передумов для виробництва, але і несе значне соціальне навантаження.